

MINNINGARORÐ

In Memoriam

Til minnis um pápa okkara, Hanus undir Leitinum

17 juni 1940 – 28 november 2017

Týsdagin hin 28 november andaðist pápi okkara 77 ára gamal. Hann fór til gravar 2 desember, føðingardagin hjá mammu okkara sálu. Hon hevði henda dag fylt 77 ár.

Pápi okkara, Hanus undir Leitinum var ein góður og umhugsin pápi, verfaðir og abbi. Afturat tí at hann var ein sermerktur maður. Hann las. Hann lærði. Hann lærði frá sær og hevði so nógv av vitan at dýggja okkum við. Ikki bert okkum børn, men øll tey, hann kom í samband við. Hann tók eisini til sín. Ikki alt, men tað, sum hevði hansara áhuga. Bøkur seyg hann í seg, sum fáur. Tað hann var undir taki, og tað var ikki altíð nógv, las hann. Í Húsavík stendur dasti av einum bókasavni eftir hann. Ikki hissini bøkur, men bøkur skrivaðar av fremstu høvundum heima og í útlandum. Hann lærði okkum, hvat var vert at lesa og hvat kanska kundi veljast frá. Hann lærði okkum, hvaðani vit finga vitan um bøkur, og bókaummælini í Week-End Avisen vórðu tannlaði ígjøgnum. Søguna um Húsavík, upprunan lærði hann okkum og fleiri onnur. Og so tað at duga alt tað, sum hevur við og um seyð og slakt at gera, har hann hevði okkum við frá smáum av. Hetta eru fremstu minnir um pápa okkara – bæði tað tímiliga og tað vitborna.

Pápi varð borin í heim undir Leitinum í Húsavík. Tó at húsvíkingar og leitismenn sigldu, so halda vit fyri vist, at húsið meira roknaði seg sum eitt bóndahús heldur enn annað. Seyður og neyt, kjøt, egg og mjólk vóru neyturvulig í dagligdegnum. Tvær og tríggar kýr vóru undir Leitinum, og hevði omma okkara kúgv til hon var 81 ár gomul og hønur til hon var útivið 90 ár. Hon andaðist 95 ára gomul og var í ættini ein “alma mater”! Hon var øllum holl í ráðum. Húsið var niðursetuhús, tá sörinarfólkið, oldurabbi okkara Janus, um miðjan átjandahundrað úr Dali, búsettist her. Pápi hansara, Sörin, var úr Hørgini í Sumba. Olduromman Katrina kom úr Skemmuni á Skarvanesi. Sonurin Sörin, langabbi okkara, giftist Gretu úr Skumputoft. Tá runnu mentan og jørð saman í eina eind. K. O. Viderøe skriver mikið um hetta í Saga Húsavíkar.

Tá pápi las, livdi hann seg inn í bókina, livdi seg inn í tað, hann las. Minnast væl, tá hann las bókurnar hjá Viderøe. Umaftur og umaftur. Setti seg tungt niður á ein stól í køkinum og helt fyri, at “hetta var størsta mentanarlaga uppliving, hann hevði havt”. Minnast eina ferðina, um jóltíðir, lagið var gott og mikið fólk undir lonini, at pápi lá á loftinum og las. Og, sum skilmaður

av Bøgarði segði tá, “Hanus liggur og lesur Saga á triðja sinni”! Og tað var rætt. Bókina “Ó” hjá C. J. Jensen las hann tvær ferðir. Síðstu bókina, hann var í holtur við, var bókin um Romanov ættina, sum Simon S. Montefiore hevur skrivað. Hann las hana ikki lidnað.

Sum hann lærði okkum um bókamentan, lærði hann okkum eisini um “mentan, sum heild”. Hann var við, tá Norðurlandahúsið varð bygt, og tók okkum børn við at síggja sjónleikin “Eitt dukkuheim” hjá Ibsen. Gav okkum tilfarið um søguna áðrenn, so vit vistu, hvat vit skuldu síggja. Áðrenn “Eitt Dukkuheim” vóru vit von við sjónleik í Húsavík. “Fjallaeivindur”, “Skálka-brøgd Chaupins” og “Kom ikki at Málingini” vóru sjónleikir spældir í Húsavík av fólki í Sandoynni. Teir sjónleikirnir vóru góðir. Teir “góvu seg sjálvan – søgan var eyðsýnd”. Hjá børnum at síggja “Eitt Dukkuheim” setti onnur krøv og opnaði ein annan mentanarheim.

Eins og flestu húsvíkingar, og alt fólki undir Leitinum, var pápi tjóðskaparmaður. Doyðin var lögð á ræði at dugu fosturlandssangirnar og at kenna gongdina frá jólafundinum og Jóanes Patursson, floksbýtið, menning Føroya politiskt og vinnuliga allan vegin til okkara dagar.

Mamma var úr Elduvík og vóru ferðirnar norðureftir mangar. Tá koyrandi varð til Funnings var stundum fari at vitja gamla politikaran og lögfrøðingin Poul Petersen – fynd at fáa glæmuna frá farnum ættarliðum, sum “vóru við frá byrjan”.

Í Elduvík føldi pápi seg heima og vitjaði hann ofta aftur, eisini eftir at mamma var farin.

Pápi sat mong ár í Mentanargrunninum. Hetta var honum dygdarstarv, og var hann við til at fáa í lag árslønir til høvundar og listafólk. Hetta dámdi honum og her visti hann, at hann gjørdi mun.

Hann lurtaði eftir musikki. Ikki rock og poppi, men eftir klassiskum tónleiki. Hann lærði okkum at hoyra tað vakra og livandi í tí klassiska tónleikinum. Hetta var fast sunnudag seinnapart, tá klassisk konsert var í sjónvarpinum. Tá spældi hvør fingur á honum. Sum smá minnast vit hann spæla alt-blokkfloytu.

Meðan tað mentanarlaga lá honum nær í virki, sum lærari og seinni, sum deknur, var hin parturin at røkta seyð og jørð undir Leitinum og á Skarvanesi. Vit gingu mangan brutur í haga í Kirkjubøseyði á Skarvanesi. Tað varð gingið um fjøll úr Húsavík og gingið heimaftur. Hetta vóru gevandi túrar. Tá varð práttað um ætt, um samfelag og politikk men ikki minst um tað, sum vit gingu framvið. Undir Rókunum frá Guðrunar Løk til Skarvanesar gingu vit við Tvøraldsheyggjarnar, niðanvert Runta urð og gjøgnum allar tær gomlu torvheiðarnar hjá húsavíkingum, og greiddi hann livandi frá, hvar hvørt húsið skar torv, og hvussu tað arbeiðið gekk fyri seg. Gingið varð í øllum veðri, tí seyðamaðurin røktar seyðin – eisini í illveðri. Kavaveður, regn, stormur og sól. Minnast hann kavaklæddan koma í myrkrinum aftur av røkt.

Frískligt var vetrardagar í frosti at ganga um heiðarnar og hoyra kvirruna í óbygdum. Hin leiðin var niðan í Skarð millum Vestfelli og Stórafjall. Tá vóru á hvørjum sinni øll staðarnøvnini tikin í høvunum, tað vit bóru eyga við. Túrarnar gjøgnum høvini, til og frá Skarvanesi, sita fastir í minni, og verða ongantið gloymdir. Frá heilt lítlum vóru vit lærd alt, sum hevur við seyð og slakt at gera. Yngsti alvin var 10 ára gamal biðin til Skarvanesar at fletta og skuldi kúgv slaktast og sendast, sum frakt árla morgun, so var farið upp um fýratiðina soleiðis at kúgvinn var liðug flett, tá skipið silgdi fyrsta túrin. Hann spærði seg ikki í slíkum.

Hann sat í skúlastýrinum. Hann sat í kirkjuráðnum. Nógv hevði hann lisið um teologi og dámdi væl at venda teksti og hugsanum saman við okkara fremstu teologum. Mong hava sagt okkum, at hann var góður í ráðum. Ein eggjari. Ein mentor. Soleiðis var hann. Hann var eisini tað, sum fyrr varð kallað “ivrigur í politikki”. Var formaður í landsfelag fólkaflöksins í nógv ár. Hetta var m.a. í tíðini, tá flokkar flestu høvdu avbjóðingar við at fáa tað at hanga saman peningaliga. Eisini var hetta tíðin, tá “borgarligur” politikkur skuldi definera og farið var burtur frá stuðulsskipanum. Minnast mangt, hann segði frá hesum, og mundu hann og Leif Niclasen sáli, sum tá var kassameistari í flokkinum, vera hvør øðrum góðir stuðlar. Framvegis hevði hann, um ikki dagligt so

vikuligt, samband við fólkaflökin, og gingu húsavíkingar á gátt ella ringdu at halda seg “orienteraðar”.

Í Húsavík, eins og øðrum bygðum, var tað ikki altíð hvørsmansføri hjá øllum “at svara brøvum” og “geva upp skatt”. Tað fyrsta, vit minnast, gekk hann hús úr húsi og hjálpti fólki við “sjálvuppgávuni”. Tá varð alt givið upp. Neyt, eplir, seyður. Hann sat í kommununi flestu ár, sum formaður. Hann segði frá mongum stuttligum kommunufundum, ikki minst tá sjálvuppgávurnar skuldu gjøgnumgangast. Um ikki onkur var, sum hevði givið ov lítið upp. Og tað var “óluksálígt, sum tey vistu væl”. Eisini vóru gomul fólk, sum “vóru upp á lívi” tí eitt bræv var komið, og bóðu tey hann vælsignaðan koma og lesa tað og svara tí.

Hann var í nevndini í ungmannafelagnum Sólarris í nógv ár, flestu, sum formaður. Og tað var ikki smávegis tíð, sum var brúkt í og við Sólarris. Nú bygdin fækkaðust í fólkatálið, helt hann tað vera skilagott, síðstu ungmannaveitslu hann var við at fyriskipað, at fólki í hinum bygðunum í kommununi vórðu boðin við. Og eins nógv, sum Sólarris fylti á yngri árum, var tað kirkjan og tíðin sum kirkjutænari, deknur, sum tók tíð nú á eldri árum.

Okkum børnum eggjaðu foreldur okkara til lestur og lærdóm. Hann fylgdi væl við abbaðbørnunum, hvussu gekk og hvat tey gjørdur. Spentur. Tann eggjanin er tagnað, men orðini eru fest væl í minni. Tann eini tímin kemur hjá okkum øllum. Viggo á Mølini spurdi á sinni pápa “nær er dómadagur”. Teir vendu hesum og vóru samdir um, at hann man vera, tá tann einstaki fer heimi frá. Viggo var tá gamal, og bíðaði eftir deyðanum. Pápi okkara væntaði at liva nógv ár afturat, og gjørdi seg til at fara á ferð í “fótasporum Luthers” næsta ár. Vildi bíða, til hann var vorðin frískur og aftur hevði fingið megi og mátt. Ikki vardi okkum at hann á seinastu uttanlandsferð kom heim lagdur í hvítar fjalir. Nú hava bæði foreldur okkara latið eyguni aftur seinastu ferð foldum á.

Við hesum fáu orðum lýsa vit frið yvir minni um pápa okkara, Hanus undir Leitinum.

Børnini